

Juhász Tibor:

Albireo

Az Albireo Amatőrcsillagász Klub 1971. június 1-jén alakult meg, néhány kaposvári amatőrcsillagász kezdeményezésére. Ezek az amatőrök már hosszabb ideje végeztek rendszeres megfigyeléseket, leírták az égi objektumok látványát, rajzokat készítettek megjelenésükről.

A szaporodó észlelések szükségessé tették egymás eredményeinek megismerését. Egyikük, a tavaly elhunyt Szentmártoni Béla vállalta ezek legépelését. 1970-71-ben 8 ilyen füzet készült. Időközben a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei szervezete felkarolta ezt a vállalkozást, s lehetővé tette, hogy Szentmártoni Béla szerkesztésében havonta megjelenhessen a kiadvány, melyet Albireónak neveztek el.

A megfigyelési tájékoztató egy szép nyári kettőscsillagról, a Hattyú csillagkép szemét alkotó Albireóról kapta a nevét. A topáz színű főcsillag mellett már kis távcsövekkel is megfigyelhető a zafírkék kísérő, melyet F.G.W. Struve fedezett fel 1832-ben. A két csillag valószínűleg csak véletlenül látszik szorosan egymás mellett az égen, mert a fényesebb 480, a halványabb pedig kb. 600 fényévre van tőlünk.

Az Albireo azonban igazi kettőscsillag. H.A. Mattister ugyanis 1977-ben egy 4 méter átmérőjű távcsövel felfedezett egy harmadik csillagot, amely szorosan a fényes komponens mellett kering.

Az új lap hamarosan ismertté és népszerűvé vált az egész országban. Fellendítette és a világ élvonalába emelte a hazai amatőrcsillagászatot. Gyakran külföldi amatőrök is küldtek be megfigyeléseket, s az Albireóért cserébe számos külföldi lap, kiadvány érkezett, melyek segítségével még színvonalasabbá válhatott a lap.

A számos nemzetközi eredmény közül csak néhány példát említünk. A klubtagok megfigyeléseit idézte az amerikai Sky and Telescope című, világszerte ismert lap az 1979. augusztusi számában. Albireósok észlelései jelentek meg az angol Webb Society amatőrcsillagászati megfigyelési kézikönyvében. David Allen, ausztrál csillagász külön az Albireo számára írt egy több mint 40 részes cikksorozatot. Mrs. Janet A. Mattei, az amatőrcsillagászok egész világra kiterjedő változócsillag észlelő hálózatának az igazgatónöje budapesti látogatásakor találkozót kért Szentmártoni Bélától, hogy kifejezze elismerését. A moszkvai Sternberg Csillagászati Intézet a lapért cserébe megküldte a Változócsillagok általános katalógusát, melyet a Nemzetközi Csillagászati Unió megbízásából a Szovjetunióban állítanak össze, s amely mintegy 30 ezer változócsillag adatait tartalmazza. Az angol British Astronomical Association kiadta a Szentmártoni Béla által összeállított katalógust az amatőrtávcsövekkel megfigyelhető égi látnivalókról. Tavaly tavasszal pedig meghívtak Brnoba a cseh amatőrök találkozójára, hogy tartsak előadást megfigyeléseinkről.

A klub jelenleg mintegy 40 külföldi amatőrcsillagász szervezettel áll kiadványcsere kapcsolatban. Így az Albireo eljut az USA-tól Ausztráliáig, Finnországtól Botswanáig.

Szentmártoni Béla betegsége miatt 1984-ben vettem át az Albireo szerkesztését. Ez szervezeti változásokkal is járt; a lap kiadója jelenleg a váci Göncöl Művelődési Egyesület, de a költségekhez hozzájárul az Országos Közművelődési Központ, a kaposvári Kilián György Művelődési Központ, s nem utolsósorban a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium is. A többirányú támogatás lehetővé tette a kiadvány technikai színvonalának emelését. A megfigyeléseket és a cikkeket rajzok, ábrák, fotók teszik olvashatóbbá. A bővebb terjedelem lehetőséget ad a csillagászat legújabb

eredményeinek és egyéb érdekességeknek a közlésére. A lap tájékoztatja az észlelőket és az érdeklődő olvasókat a legfontosabb égi eseményekről, az újonnan megjelenő üstökösökről is.

Az Albireót az amatőr csillagászok megfigyeléseikért cserébe, ingyen kapják. Más érdeklődőknek lehetőségük van a lap előfizetésére. Az Albireo megtekinthető a Zrínyi Miklós Gimnázium könyvtárában vagy a Zala Megyei Könyvtár előterében, a Zrínyi Gimnázium tékájában is.